

Kamp mot miljømyter og knebling av ytringsfriheten – er det sannheten som er autoritet eller autoriteten som er sannhet?

Arild Eugen Johansen og Jan-Erik Solheim*

Den 9. september skulle Morten Jødal åpne et seminar om ytringsfrihet i Litteraturhuset i Oslo. Temaet på hans innlegg var «Utestengt fra samfunnsdebatten». Viktige deltakere meldte forfall. Seminaret ble utsatt til 22. november. Morten driver et enmannsforetak [Soppgleder](#) – holder soppkurs og plukker sopp for å lage og selge soppprodukter på Bondens Marked. I år var det for tørt for sopp på Østlandet. Morten dro til Trøndelag for å plukke sopp. Den 9. september ringte han glad hjem. Han hadde funnet et sted med flotte kantareller. Samme kveld døde han brått uten forvarsel. En stor naturelsker er gått bort.

Morten Jødal vokste opp på Bekkestua i Bærum. Han er utdannet biolog og bodde i en av stuenene i Bærumsmarka. Han var samfunnsdebattant, fagbokforfatter og oversetter.

Han har jobbet innenfor fagområdene biologi og kjemi i Norges Forskningsråd, samt med forskningsprogrammene havbruk, genteknologi, sur nedbør og økologi i iskantene i Arktis (Pro Mare).

Etter Brundtlandkommisjonens rapport *Vår felles framtid* (1987) arbeidet han på Universitetet i Oslo, og skrev innstillingen som førte til opprettelsen av *Senter for utvikling og miljø (SUM)*. Her var han daglig administrativ leder de første årene. Før folkeavstemningen om EU-medlemskap i 1994 arbeidet han i *WWF Verdens Naturfond*, og skrev en bok om konsekvensene av et medlemskap for det klassiske naturvernet i Norge. Han fant da ut at naturvernet var bedre i EU enn i Norge og engasjerte seg energisk i EU-kampen på JA-siden. I 2005 reviderte han en bok om Akerselva i Oslo. Det førte til at han opprettet *Akerselvavandring* for guiding og foredrag om Akerselva.

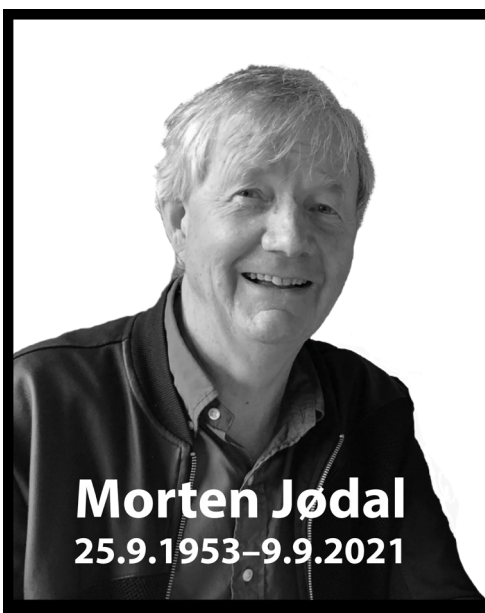
Morten var en optimist. Hans påstand var at vi mennesker dyrker problemer, påtar oss skyld, og betrakter oss som syndere, istedenfor å glede oss over den vakre og robuste naturen vi har rundt oss. Vi har en sterk tendens til å overdrive og skremme med «Miljøkatastrofe og klimakatastrofe» - ord som er gjentatt så ofte at vi ikke lenger setter spørsmål ved om de er riktige.

Ser vi oss omkring ser vi at jorda blir stadig grønnere, plantene nyter et varmere og fuktigere klima som tilfører atmosfæren mer CO₂. Tilgang til rimelig energi gjør at vi stiller bedre med planeten og beskyttes oss bedre mot ekstreme hendelser. De fleste mennesker får et lengre og bedre liv. Etter flere opphold i Afrika var han klar på at også utviklingsland måtte få adgang til rimelig energi, helsevesen og undervisning slik at de kunne få et bedre liv på egne premisser.

Morten holdt sitt første foredrag i for Klimarealistene i 2014 med tittel *Natur og landbruk trives med høyere temperatur og mer CO₂*. Dette stemte ikke med fortellingen om CO₂ utslipp som skulle brenne opp kloden og føre til sult og andre katastrofer. Morten undersøkte flere «etablerte sannheter» om klima- og miljøkatastrofer og fant ut at mange ikke stemte med moderne forskning.

Det ble en rikt illustrert bok *Miljømytene – står vi framfor verdens undergang?* Hans konklusjon var at naturen er robust. Den overlever forandringer. En natur som ikke hele tiden forandrer seg finnes ikke – like lite som et stabilt klima. Alt som lever, må tilpasse seg vekslende forhold – basert på naturlover vil kan oppdage, men ikke styre.

I 2018 ble Morten Jødal valgt som leder av *Klimarealistene* i Norge. Han satte i gang en rekke prosesser i foreningen – og medlemstallet vokste. Det er nå godt over tusen betalende medlemmer. Kanskje den voksende oppslutning om Klimarealistene har ført til at Norge, ifølge en *YouGov undersøkelse (2019)*, er et av to land i verden hvor det er færrest som mener at mennesker er skyld i klimaendringer?

Vi som fikk arbeide sammen med Morten opplevde ham som en engasjert, kunnskapsrik, undrende og søkende person. Han verdsatte høyt retten til å tvile og søke etter nye forklaringer. Han var en effektiv organisator. Han var flink til å skrive og ga spennende og engasjerende foredrag – alltid med flotte naturbilder. Som styreleder la han vekt på vitenskapelige argumenter og faglig integritet. Han hadde smil og oppmuntrende replikker til alle som jobbet sammen med ham, selv om han var svært bestemt på hvordan han ville ha oppgavene løst.

I 2019 organiserte han en internasjonal klimakonferanse med tema *Natural Variability and Tolerance* i Oslo med over 170 deltakere fra 12 forskjellige land. Her ble det presentert en resolusjon tittel *Det er ingen klimakatastrofe*. Den er nå underskrevet av mer enn 900 fagpersoner fra hele verden

Morten rakk å oversette to viktige bøker før han brått ble revet bort: Gregory Wrightstone's bok *Motvekt – fakta om klima* som ble utgitt i 2020

og den nye boka til Bjørn Lomborg *Falsk Alarm* som blir lansert 27. oktober 2021.

En viktig del av Mortens arbeid som styreleder i Klimarealistene var å bidra med fakta i klimadebatten. Han var åpen for argumenter og som biolog var han særlig opptatt av naturlige variasjoner og sykluser og at naturen selv har bidratt med det meste av den CO₂ som tilføres atmosfæren. Oppvarmingen etter Den lille istid med et varmere klima, ledet til mer CO₂ i atmosfæren. Til sammen stimulerte det plantevekst og ga rekordpregede avlinger rundt omkring på kloden som lenge har hatt en bekymringsfull overbefolkning.

Han var stimulert av spørsmålene etter foredragene om: Hvorfor har vi ikke hørt om dette? Hvorfor kommer ikke klimarealistenes fakta frem i media? Og like frustrert over at selv en betalt annonse som fortalte om de positive CO₂-effekter og at vi ikke har noen klimakatastrofe, ikke ble tatt inn i aviser med statsstøtte.

Ytringsfriheten – så vakkert beskrevet i Grunnloven, gjaldt ikke for informasjon fra klimarealister selv om verdensledende vitenskapsmenn innen sine felt har påvist naturens dominerende påvirkning.

Dette var bakgrunnen for Morten Jødals sterke engasjement for naturen, vitenskapen og ytringsfrihet for alle. Tvil og skepsis er selve vitenskapens basis. Vi må hele tiden lete etter andre mulige forklaringer. Finner vi noe som ikke stemmer må vi gjøre oppmerksom på det.

Seminaret om ytringsfrihet er Mortens Jødals bidrag til å få frem sannheten om hvordan sterke krefter prøver å kneble informasjon om forskning som viser noe annet enn det bekymringsindustrien og miljøorganisasjoner vil ha oss til å tro.

Mortens engasjement for natur og miljø vil bli savnet. Klimarealistene vil gjennomføre seminaret om ytringsfrihet i Morten Jødals ånd.